

एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेमधील
स्वमालकीच्या इमारतीतील अंगणवाडी
केंद्रांना सौर ऊर्जा संच उपलब्ध करून
देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- एबावि-२०२३/प्र.क्र.२९७/का-६
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १९ सप्टेंबर, २०२४

प्रस्तावना:-

एकात्मिक बाल विकास सेवा या केंद्र पुरस्कृत योजने अंतर्गत राज्यात ११०५५६ अंगणवाडी केंद्र मंजूर आहेत. सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पिय भाषणामध्ये वीज सुविधा उपलब्ध नसलेल्या राज्यातील सुमारे ३७००० अंगणवाडी केंद्रांना सौर ऊर्जा संच देण्यात येणार आहेत अशी घोषणा करण्यात आली आहे. त्यानुसार राज्यातील स्वमालकीच्या ज्या अंगणवाडी केंद्रांना वीज सुविधा उपलब्ध नाही, अशा अंगणवाडी केंद्रांना पारेषण विरहीत (ऑफ ग्रीड) सौर ऊर्जा संच उपलब्ध करून देण्याची योजना सुरु करण्यास मा. मंत्रीमंडळाच्या दिनांक ५ सप्टेंबर, २०२४ रोजीच्या बैठकीमध्ये निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुषंगाने यासंदर्भातील आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

एकात्मिक बाल विकास सेवा योजने अंतर्गत स्वमालकीच्या इमारतीमधील ज्या अंगणवाडी केंद्रांना वीज सुविधा उपलब्ध नाही, अशा अंगणवाडी केंद्रांना १ किलोवॉट क्षमतेचे पारेषण विरहीत (ऑफ ग्रीड) सौर ऊर्जा संच उपलब्ध करून देण्याची योजना सुरु करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. त्यानुसार राज्यातील अंगणवाडी केंद्रांपैकी सद्यस्थितीत वीज सुविधा उपलब्ध नसलेल्या सुमारे ३६९७८ स्वमालकीच्या इमारतीमधील अंगणवाडी केंद्रांना १ किलोवॉट क्षमतेचे पारेषण विरहीत (ऑफ ग्रीड) सौर ऊर्जा संच कालबद्ध कार्यक्रम आखून टप्प्याटप्प्याने उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे, स्वमालकीच्या इमारती नसलेल्या अंगणवाडी केंद्रांना जसजशा स्वमालकीच्या इमारती उपलब्ध होतील, त्याप्रमाणे अशा अंगणवाडी केंद्रांना देखील १ किलोवॉट क्षमतेचे ऑफ ग्रीड सौर ऊर्जा संच उपलब्ध करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३. सदर योजनेतर्गत प्रति अंगणवाडी करिता १ कि. वॅ. क्षमतेचे ऑफ ग्रीड (पारेषण विरहीत) सौर संच बॅटरीसह बसविण्याकरिता खालीलप्रमाणे खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे.

अं.क्र.	बाब	अंदाजित रक्कम (रुपये)
१.	ऑफ ग्रीड सौर संच (GST सह)	रु. १,३५,३४६/-
२.	स्ट्रक्चर उभे करणे	रु. १४,०००/-
३.	फ़ाऊंडेशन	रु.३,०००/-
एकूण		रु. १,५२,३४६/-

४. अंगणवाडी केंद्रांना सदर पारेषण विरहीत स्वरूपाचे सौर ऊर्जा संच महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (महाऊर्जा-MEDA) मार्फत अथवा विभागस्तरावरून निविदा प्रक्रिया राबवून उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने निर्णय घेण्याकरिता तसेच यासंदर्भातील अंमलबजावणीची सविस्तर कार्यपद्धती निश्चित करण्याकरिता मा. मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.:-

अं.क्र.	पदनाम	समितीवरील पदनाम
१.	मा. मंत्री, महिला व बाल विकास	अध्यक्ष
२.	अपर मुख्य सचिव (ऊर्जा), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
३.	प्रधान सचिव, ग्राम विकास व पंचायत राज विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
४.	सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
५.	महासंचालक, महाऊर्जा (MEDA)	सदस्य
६.	ऊर्जा क्षेत्रातील तज्ञ व्यक्ती	सदस्य
७.	आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई	सदस्य सचिव

४.१) सदर समितीने अंगणवाडी केंद्रांना सौर ऊर्जा संच महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (महाऊर्जा-MEDA) मार्फत अथवा विभागस्तरावरून निविदा प्रक्रिया राबवून उपलब्ध करून देण्याबाबत निर्णय घ्यावा.

४.२) सदर निर्णयाच्या अनुषंगाने समितीने कालबद्ध कार्यक्रम तयार करण्यात यावा.

४.३) सदर योजनेच्या अंमलबजावणी संदर्भातील सविस्तर कार्यपद्धती समितीने विहित करावी.

४.४) सदर समितीस योजनेच्या अंमलबजावणीमध्ये आवश्यकतेनुसार सुधारणा करता येईल.

५. सदर योजनेतर्गत अंगणवाडी केंद्रांना ऑफ़ ग्रीड सौर ऊर्जा संच उपलब्ध करून देण्याकरिता येणाऱ्या रु. ५६४ कोटी इतक्या अंदाजित खर्चास तसेच विहित कालावधीनंतर आवश्यकतेनुसार सौर संचाची बॅटरी बदलण्याकरिता येणाऱ्या खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुसार सदर योजनेकरिता नवीन लेखाशीर्ष कार्यान्वित करण्यास मान्यता देण्यात येत असून सदर प्रयोजनासाठी येणारा खर्च या लेखाशीर्षाखाली तरतूद विहित पद्धतीने अर्थसंकल्पित करून भागविण्यात यावा. तर सौर संचाच्या इतर देखभाल दुरुस्ती या बाबीचा खर्च संबंधित पुरवठादाराकडून भागविण्यात यावा.

६. सदर शासन निर्णय मा. मंत्रीमंडळाच्या दिनांक ५ सप्टेंबर, २०२४ रोजीच्या बैठकीत देण्यात आलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९१९१९३८५८४९३० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि. रा. ठाकूर)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ५) मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई,
- ७) सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ८) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड भवन, नवी मुंबई,
- ९) महासंचालक, महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (महाऊर्जा -MEDA)
- १०) महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र मुंबई / नागपूर,
- ११) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,

- १२) सर्व जिल्हाधिकारी,
- १३) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी (जिल्हा परिषद),
- १४) सर्व विभागीय उपायुक्त (महिला व बाल विकास),
- १५) सर्व जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी (महिला व बाल विकास) जिल्हा परिषद,
- १६) सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी व ग्रामीण),
- १७) निवड नस्ती (कार्यासन ६).